

[Landbrugsministeren.]

Endvidere tillader jeg mig for det høje folketing at fremsætte *forslag til lov om tilskud til investeringer i landbrugets produktionsbygninger.*

Lovforslaget er et led i den revision af landbrugslovgivningen, som ønskes foretaget på grundlag af regeringens overvejelser efter afgivelse af landbokommissionens 8. og 10. betænkninger. Lovforslaget har således sammenhæng med forslaget til revision af lov om landbrugsjendomme og navnlig med det forslag, som samtidig fremsættes om statens udlån til jordbrugs-mæssige formål.

Efter den hidtil gældende lovgivning om disse udlån har lån til bygningsinvesteringer kunnet opnås, når investeringerne skete i forbindelse med en jordsupplering. Muligheden for opnåelse af disse lavtforrentede statslån til bygningsinvesteringer i forbindelse med jordsupplering er i det nævnte lovforslag foreslået ophævet, bortset fra bygningslån ved jordfordeling i tilfælde af udflytning af ejendomme og ved oprettelse af gartnerier. Lån til jordsupplering er ved forslaget begrænset til 35 ha, dog med visse modifikationer.

På grund af de ugunstige indtjeningsmuligheder, der i 1960erne prægede landbrugerhvervet og navnlig påvirkede rentabiliteten af den animalske produktion, har der i flere år været en tilbagegang eller stagnation i nybyggeri og modernisering af landbrugets produktionsapparat, og der er nu et meget betydeligt investeringsbehov, som dels skyldes teknisk forældelse af den eksisterende bygningsmasse, dels den igangværende strukturudvikling mod færre driftsenheder.

De midler, der af statskassen siden 1958 har været stillet til rådighed for landbruget i medfør af loven om afsætning af danske landbrugsvarer, har haft til formål at fremme afsætningen af danske landbrugsvarer og derigennem bedre landbrugernes vilkår. I forbindelse med den nu foreslåede revision af den ovennævnte lovgivning er der opnået tilslutning fra landbrugets organisationer til, at der inden for rammerne af de beløb, der stilles til rådighed for landbrugets dispositionsfond gennem loven om afsætning af danske landbrugsvarer, bør afsættes midler, der direkte tager sigte på

at fremme investeringer i landbrugsbyggeri med animalsk produktion for øje.

Et af landbrugsministeriet den 2. februar 1971 nedsat udvalg har den 22. februar 1971 afgivet en beretning om udformningen af en tilskudsordning, hvis mål er at fremme hensigtsmæssigt landbrugsbyggeri, herunder navnlig staldbyggeri med tilhørende anlæg. Ordningen tager særlig sigte på fremme af ønskede investeringer ved ydelse af rentetilskud, men tilskudsordningen er i øvrigt ikke knyttet til forudsætning om konkret lånoptagelse til investeringerne.

Udvalgets beretning er trykt som bilag til lovforslaget.

Investeringsbehovet i staldbygninger frem til 1980 under forudsætning af uændret animalsk produktion er belyst i landbokommissionens 10. betænkning af 13. januar 1971 og i udvalgsberetningen af 22. februar 1971. I 1971-priser skønnes det samlede investeringsbehov at andrage knap 7 milliarder kr., svarende til et årligt investeringsbehov i staldbygninger til kvæg og svin på ca. 700 mill. kr. Der er imidlertid tale om et gennemsnitstal for hele perioden, og i de nærmeste år er det faktiske investeringsbehov i kvæg- og svinestalde skønnet ikke at ville overskride 500 mill. kr. om året.

Der er således tale om et meget betydeligt investeringsbehov. Det er regeringens opfattelse, at der også i fremtiden vil være afsætningsmulighed for en betydelig dansk produktion og eksport af animalske landbrugsvarer, og at det er samfundsmæssigt nødvendigt, at produktionsapparatet ikke alene opretholdes, men også udbygges og forbedres, således at landbruget kan bevare sin konkurrenceevne.

Lovforslaget tager sigte på at yde et bidrag hertil. Den effektive rente, der i de senere år har skullet betales for at kunne gennemføre investeringer, har haft en sådan højde, at landmændene har været tilbageholdende med at binde sig til investeringsudgifterne, fordi de kunne komme i den situation, at de forøgede indkomster, der gerne skulle være en følge af investeringen, ikke stod mål med investeringsudgifterne og navnlig vel ikke i de første år efter investeringerne.

Efter lovforslaget ydes der i indtil 10 år efter en investering et tilskud, der tjener til

[Landbrugsministeren.]

at lette rentebyrden. Tilskudsordningen tager primært sigte på investeringer i staldbygninger med tilhørende anlæg til kvæg og svin. Ordningen er opbygget således, at der ydes tilskud med en procentsats af investeringsudgifterne. Procentsatsen er opgjort som forskellen mellem $6\frac{1}{2}$ pct. og den effektive rente af 30-årige kreditforeningsobligationer af åbne serier med en nominel rente på $6\frac{1}{2}$ pct. Tilskudsprocenten kan dog ikke overstige 5 pct. Der er således tale om en tilskudssats, der varierer med højden af den effektive rente, hvilket også må anses for rimeligt. Med den effektive rente, der er gældende for tiden, vil tilskudsprocenten udgøre 4,8 pct. Tilskudsordningen er i øvrigt tilrettelagt således, at der ydes det fulde tilskud de første 5 år efter investeringens foretagelse, hvorefter tilskudsprocenten aftrappes med $\frac{1}{2}$ pct. årligt, og således at der ikke kan ydes tilskud ud over 10 år. Man skulle herved have opnået at råde bod på nogle af de vanskeligheder, der navnlig gør sig gældende i de første år efter en investeringsforetagelse som følge af det høje renteniveau. Tilskudsordningen er nedad begrænset til investeringer på 20.000 kr. og opad til investeringer på 400.000 kr. Er investeringsudgifterne større end 400.000 kr., ydes der kun tilskud i forhold til 400.000 kr. Efter beregninger, der er foretaget, skulle en investering på 400.000 kr. svare til en staldkapacitet på 50-60 malkekoer eller årssøer + tillæg.

Tilskuddene kan ydes til investeringer på noterede landbrugsejendomme og til personer, der selv driver landbrug som hovederhverv eller efter investeringen agter at tage landbrug som hovederhverv, hvilket vil sige, at de lægger deres væsentligste arbejdsindsats i landbrug. Tilskud kan også ydes, hvor der er tale om forpagtningsforhold. For at undgå at tilskuddene påvirker ejendomspriserne, er det i lovforslaget bestemt, at tilskuddene bortfalder ved ejerskifte.

Det er væsentligt, at der tilrettelægges en ukompliceret administration ved en ordning af denne art, der er anslået at ville medføre et sagsantal på omkring 8.000 om året. På den anden side kan statskassen

ikke udbetale tilskud, uden at der udøves en vis kontrol med, at pengene går de rigtige steder hen, og nogen administration må derfor forudses. I videst muligt omfang vil man benytte sig af edb — det gælder således med hensyn til alle ekspeditioner, når først bevillingsspørgsmålet er klaret; men også med hensyn til selve godkendelsesproceduren skulle det være muligt at tage datamaskiner til hjælp. Det undersøges for tiden, hvorledes administrationen kan tilrettelægges enklest og billigst muligt. Administrationsomkostningerne er forudsat afholdt af de midler, der overføres fra landbrugets dispositionsfond. Jeg forestiller mig herved, at det må være muligt at fastsætte et standardiseret administrationsbidrag pr. sag, således at også afregningen af administrationsomkostningerne med dispositionsfonden kan foregå lettest muligt.

Jeg er klar over, at det er et vigtigt spørgsmål for mange landmænd, om tilskudsordningen får tilbagevirkende kraft. Jeg er også klar over, at mange landmænd har stillet byggeri i bero i forventning om ordningen. Efter lovforslaget kan tilskud kun ydes, såfremt investeringen ikke er påbegyndt, inden tilsagn om tilskud er meddelt. Det er dog fundet rimeligt, at investeringer, der er påbegyndt efter lovforslagets fremsættelse og inden en tidsfrist, der senere vil blive fastsat, kan opnå støtte, dersom de i øvrigt opfylder betingelserne for godkendelse.

Som nævnt skal midlerne til tilskudsordningen overføres fra landbrugets dispositionsfond. Med den for tiden gældende effektive rente og et anslået investeringsbehov på 500 mill. kr. årligt vil den første årgangs staldbyggeri betyde tilskud på 24 mill. kr., hvortil kommer administrationsomkostninger. De følgende år vil beløbet andrage hvert års tilskud + tilsvaret for de foregående år. Under uændrede forudsætninger med hensyn til renteforhold m. v. vil ordningen i det 10. år beløbe sig til 202,5 mill. kr. årligt. Det bemærkes dog, at tilskud som nævnt bortfalder ved ejerskifte, hvilket må antages at begrænse det samlede tilskudsbeløb noget.

Med hensyn til lovforslaget i øvrigt skal jeg henviser til lovforslagets bemærkninger,

[Landbrugsministeren.]

herunder om de statsfinansielle virkninger, samt til de bemærkninger, der er føjet til de enkelte bestemmelser.

Jeg kan ligeledes henvise til udvalgsberetningen af 22. februar 1971, der som nævnt er trykt som bilag.

Med disse ord skal jeg anbefale lovforslaget til folketingets velvillige behandling.

Ligeledes har jeg den ære for det høje ting at fremsætte *forslag til lov om ændring af lov om udlån til yngre landmænd*.

Efter 1967-loven om udlån til yngre landmænd kan der til yngre førstegangs-etablerede landmænd ydes et kursudligningslån, der svarer til kurstabet på et tænkt 30-årigt 5 pct. obligationslån, hvis hovedstol udgør 20 pct. af indtil 600.000 kr. af ejendommens handelsværdi.

Ved denne långivning mildnes den del af de unge førstegangsetablerede landmænds finansieringsmæssige vanskeligheder i forbindelse med ejendoms køb, der skyldes de lave obligationskurser og deraf følgende høje renter.

Låneordningen har virket godt og været til stor hjælp for de nyetablerede landmænd, men da tilgangen af unge til landbruget stadig er i tilbagegang, og da kapitalbehovet er stadig stigende, har regeringen fundet det rigtigt at foreslå kursudligningslånet forhøjet med 50 pct. Denne forhøjelse sker ved, at det tænkte lån, der ligger til grund for låneudmålingen, forhøjes fra 20 pct. til 30 pct. af handelsværdien, for så vidt angår ejendomme, der er erhvervet 1. juni 1971 eller senere.

For finansåret 1970-71 anslås provenukravet for kursudligningslånene til ca. 36 mill. kr. Under forudsætning af et tilsvarende kursniveau vil forslaget således indebære en forhøjelse af provenukravet med ca. 18 mill. kr. på årsbasis.

Til dækning heraf agtes de fornødne midler overført fra den bevilling, der tidligere er givet ved loven om udlån til sammenlægning, supplering samt oprettelse af jordbrug m. m.

Forslaget indeholder endvidere en ændringsbestemmelse, hvorefter kursudligningslånet kan rykke for pantessikkerhed

for driftskreditter, der oprettes efter, at kursudligningslånet er ydet. Efter den gældende lov er der alene hjemmel til at respektere bestående pantessikkerhed for driftskreditter på tidspunktet for kursudligningslånets ydelse, men denne begrænsning har i praksis medført mindre rimelige konsekvenser.

I øvrigt skal jeg henvise til bemærkningerne til lovforslaget.

Jeg tillader mig at anbefale lovforslaget til tingets velvillige behandling.

Endelig har jeg herved den ære for det høje ting at fremsætte *forslag til lov om fastsættelse af kapitelstakster*. Som det er bekendt, har kapitelstaksten i århundreder været anvendt som konjunkturregulerende faktor ved omregningen af naturalieafgifter til en afgift i penge. Oprindeligt anvendtes kapitelstaksten ved omregningen af tiendeafgifter, fastsat i en række forskellige landbrugsprodukter, til pengeafgifter, men i dag anvendes kapitelstaksten så godt som udelukkende ved omregning af forpagtningsafgifter, fastsat til en bestemt ydelse i korn, til en pengeafgift.

Oprindeligt blev der fastsat kapitelstakst på en række forskellige landbrugsvarer, men ved den sidste revision i 1921 af ordningen med fastsættelsen af kapitelstakster opgav man at fastsætte kapitelstakster på ærter, boghvede, smør, flæsk og honning, således at der, efter at den gældende lov om kapitelstakstens fastsættelse trådte i kraft i 1921, alene fastsættes kapitelstakster på de 4 kornsorter, og for hvedes vedkommende endda kun i en del af landet.

Kapitelstaksterne fastsættes for hvert af landets ældre stifter, for Ribe stift dog særskilt for Vejle, Ribe og Ringkøbing amter, og særskilt for Bornholm og de sønderjyske amter. Kapitelstaksterne for hvert af disse områder beregnes af Danmarks Statistik på grundlag af prisindberetninger fra særlige kapitelstakstnævne, hvoraf der nedsættes ét i hver amtsrådsreds. Efter loven beregnes kapitelstaksten i hver af de nævnte kapitelstakstkredse som et gennemsnit af de af kapitelstakstnævnene i området opgivne priser. Gennemsnittet udregnes efter forholdet mellem kapitels-